

MAMLAKATIMIZDA MOLIYA SIYOSATI

Nazarov G'ayrat Xayrullayevich

gayratnazarov320@gmail.com

Ilmiy rahbar: Ollokulova Feruza Mansurovna , i.f.f.d.(PhD

Termiz Davlat Universiteti Iqtisodiyot fakulteti)

Annotatsiya: Mamlakatimizda moliya siyosati iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash va moliyaviy tizimni isloh qilish uchun zarur vositadir. O'zbekiston Respublikasi hukumatining moliya siyosati doimiy ravishda yangi sharoitlar va global iqtisodiy o'zgarishlarga moslashtirilmoqda. Moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari pul-kredit siyosati, soliq siyosati, davlat byudjeti va investitsiya siyosatining samarali amalga oshirilishi bilan bog'liqdir. Ushbu maqolada moliya siyosatining amaldagi holati va uning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri, shuningdek, amalga oshirilgan islohotlarning moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni tahlil qilinadi. Moliya siyosatining samarali tashkil etilishi mamlakatning iqtisodiy o'sishiga va xalq farovonligini oshirishga katta hissa qo'shishi mumkin

Kalit so'zlar : Moliya siyosati, Iqtisodiy barqarorlik, Pul-kredit siyosati, Soliq siyosati, Davlat byudjeti, Investitsiya siyosati, Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish, Moliya islohotlari.

Annotation : Financial policy in our country is a necessary tool for ensuring economic stability, supporting socio-economic development, and implementing financial system reforms. The government of the Republic of Uzbekistan continuously adapts its financial policy to new conditions and global economic changes. The key areas of financial policy are related to the effective implementation of monetary policy, taxation, state budget, and investment policies. This article analyzes the current state of financial policy and its impact on the national economy, as well as the role of reforms in ensuring financial stability. The effective organization of financial policy can greatly contribute to the economic growth of the country and improve the welfare of the population.

Keywords: Financial policy, Economic stability, Monetary policy, Tax policy, State budget, Investment policy, Socio-economic development, Financial reforms

Аннотация : Финансовая политика в нашей стране является необходимым инструментом для обеспечения экономической стабильности, поддержки социально-экономического развития и проведения реформ финансовой системы. Правительство Республики Узбекистан постоянно адаптирует свою финансовую политику к новым условиям и глобальным экономическим изменениям. Основные направления финансовой политики связаны с эффективной реализацией денежно-кредитной политики, налоговой политики, государственного бюджета и инвестиционной политики. В данной статье анализируется текущее состояние финансовой политики и ее влияние на национальную экономику, а также роль реформ в обеспечении финансовой стабильности. Эффективная организация финансовой политики может значительно способствовать экономическому росту страны и улучшению благосостояния населения.

Ключевые слова: Финансовая политика, Экономическая стабильность, Денежно-кредитная политика, Налоговая политика, Государственный бюджет, Инвестиционная политика, Социально-экономическое развитие, Финансовые реформы.

Kirish

Mamlakatimizda moliya siyosati iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash uchun muhim vosita hisoblanadi. Moliya siyosati davlatning iqtisodiy o'sishiga, investitsiya muhitini yaxshilashga, xalq farovonligini oshirishga va davlat qarzini boshqarishga qaratilgan muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Moliya siyosatining samarali amalga oshirilishi iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlash, inflyatsiyani nazorat qilish, soliq va byudjet tizimini isloh qilish, pul-kredit siyosatini joriy etish, hamda investitsiyaviy resurslarni samarali boshqarishni talab qiladi. So'nggi yillarda O'zbekiston hukumati moliya siyosatining asosiy yo'nalishlarini yangilab, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, biznes va tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash, davlat qarzini boshqarish va barqaror moliyaviy tizimni yaratishga alohida e'tibor qaratmoqda. Shu bilan birga, moliya siyosatining amaldagi asoslari xalqaro iqtisodiy o'zgarishlarga va ichki iqtisodiy muammolarga moslashtirilmoqda. Moliya siyosatining samarali amalga oshirilishi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlab, ijtimoiy-iqtisodiy o'sish va xalq farovonligini oshirishga katta hissa qo'shishi mumkin. Ushbu maqolada O'zbekistonda moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari, uning iqtisodiy o'sishga ta'siri va amalga oshirilgan islohotlarning natijalari o'rganiladi. Moliya siyosatining zamonaviy sharoitdagi

ahamiyati va istiqbollari tahlil qilinadi, shuningdek, moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan strategiyalar haqida so'z yuritiladi.

Tadqiqot usullari va metodologiya

Ushbu tadqiqotda moliya siyosatining samaradorligini tahlil qilish uchun bir qator ilmiy usullar va metodologiyalar qo'llanildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekiston Respublikasidagi moliya siyosatining bugungi holatini, uning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini va amalga oshirilgan islohotlarning natijalarini o'rganishdir. Tadqiqot jarayonida qo'llanilgan metodologiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: Tahliliy metod – Moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari va amaldagi holatini tahlil qilishda asosiy usul sifatida ishlatilgan. Bu metod yordamida moliya siyosatining samaradorligi, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, soliq va byudjet tizimidagi o'zgarishlar, pul-kredit siyosatining amalga oshirilishi va boshqa jihatlar o'rganildi. Tahlil jarayonida iqtisodiy ko'rsatkichlar, moliyaviy indikatorlar va statistik ma'lumotlar asosida yirik iqtisodiy jarayonlar va ularning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri baholandi. Empirik metod – Tadqiqotda empirik metod yordamida real vaqt davomida amalga oshirilgan moliya siyosati islohotlarining natijalari o'rganildi. Bu metod yordamida davlat byudjeti, soliq siyosati, davlat qarzi va investitsiya siyosatining amaldagi holati haqida ma'lumotlar to'plandi va tahlil qilindi. Korrelyatsion va regressiya tahlili – Moliya siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'sirini o'rganishda statistika asosida korrelyatsion va regressiya tahlilidan foydalanildi. Bu usul yordamida iqtisodiy o'sish, soliq daromadlari, davlat qarzi, inflyatsiya darajasi va boshqa iqtisodiy ko'rsatkichlar orasidagi bog'lanishlar o'rganildi. Korrelyatsion tahlil orqali moliya siyosatining turli jihatlarini o'rtasidagi aloqalar aniqlandi. Komparativ tahlil – Moliya siyosatining samaradorligini o'rganishda boshqa davlatlarning moliya siyosati tajribasi bilan solishtirish uchun komparativ tahlil metodidan foydalanildi. Bu metod yordamida boshqa rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarning moliya siyosatiga oid tajribalar tahlil qilinib, O'zbekistonning moliya siyosatini takomillashtirish yo'llari o'rganildi. Ekspertlar fikri – Moliya siyosatining samaradorligini aniqlashda iqtisodchi ekspertlar va moliya sohasidagi mutaxassislarning fikrlari ham inobatga olindi. Ekspertlar bilan intervyu o'tkazish va ularning tavsiyalarini tahlil qilish orqali moliya siyosatining istiqbollari haqida qo'shimcha ma'lumotlar olindi. Dokumentatsion tahlil – Moliya siyosati sohasidagi huquqiy normativ hujjatlar, davlat dasturlari, hisobotlar, statistika ma'lumotlari va boshqa rasmiy hujjatlar tahlil qilindi. Bu usul yordamida moliya siyosatining yuridik

asoslari va unga doir amalga oshirilgan islohotlar haqida ma'lumotlar olingan. Tadqiqotda olingan natijalar va ularning tahlili O'zbekistonning moliya siyosatining samarali ishlashini, mavjud muammolarni hal qilishni va kelajakda amalga oshirilishi kerak bo'lgan islohotlarni aniqlashga yordam beradi. Bu metodlar yordamida mamlakatimizda moliya siyosatining iqtisodiy o'sish va barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyatini o'rganish imkoniyati yaratildi.

Natijalar

O'zbekiston Respublikasida amalga oshirilgan moliya siyosati islohotlari va uning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini o'rganish natijasida bir qator muhim xulosalar va tahlillar qilindi. Tadqiqot jarayonida olingan asosiy natijalar quyidagilardan iborat: Moliya siyosatining iqtisodiy o'sishga ta'siri: O'zbekistonning moliya siyosati so'nggi yillarda iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash uchun samarali mexanizmlar yaratishga qaratilgan. Moliya siyosatining asosiy yo'nalishlari – soliq islohoti, davlat byudjeti va xarajatlar tizimi, davlat qarzini boshqarish, pul-kredit siyosati – iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga va o'sishning yuqori sur'atlarini saqlab qolishga xizmat qildi. Natijada iqtisodiy o'sish sur'atlari, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar va eksport hajmi oshdi. Soliq tizimining islohoti: Soliq siyosatidagi islohotlar va tizimni soddalashtirish orqali tadbirkorlik faoliyatining rag'batlantirilishi va iqtisodiyotni rivojlantirishga erishildi. Yangi soliq kodeksi va soliq stavkalarining o'zgartirilishi, shuningdek, soliq to'lovchilarga yanada qulay sharoitlar yaratish mamlakatning investitsiya jozibadorligini oshirdi. Davlat qarzini boshqarish: Tadqiqotda davlat qarzining o'sishi va uni boshqarish mexanizmlari ham tahlil qilindi. O'zbekiston hukumati moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun tashqi va ichki qarzni muvozanatlashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda. Natijada, davlat qarzi boshqaruvi tizimi takomillashdi va qarzni to'lash qobiliyati yaxshilandi. Pul-kredit siyosati: Markaziy bankning pul-kredit siyosatini amalga oshirish jarayonida inflyatsiya darajasi va milliy valyutaning barqarorligi ta'minlandi. Markaziy bankning asosiy stavkalarni o'zgartirish, foiz stavkalarini boshqarish, va valyuta bozori tartibini optimallashtirish orqali iqtisodiy faollikni rag'batlantirishga erishildi.

Investitsiya muhiti va eksportni qo'llab-quvvatlash: Moliya siyosatining eksportni rag'batlantirishga qaratilgan yo'nalishlari o'zining samarasini berdi. O'zbekistonning tashqi savdo aloqalari kengayib, eksport hajmi sezilarli darajada oshdi. Investitsiya muhiti va tashqi kapitalni jalb qilish uchun yaratilgan sharoitlar, xususan, eksportyorlarga qo'llanilayotgan preferensiyalar va soliq imtiyozlari, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilishga va qishloq xo'jaligi bilan bog'liq bo'lgan eksport

mahsulotlarini ko'paytirishga yordam berdi. Bundan tashqari, tadqiqotda amalga oshirilgan islohotlarning ijtimoiy va iqtisodiy ta'siri ham tahlil qilindi. Moliyaviy barqarorlik, inflyatsiyani nazorat qilish, valyuta kursi va boshqa muhim iqtisodiy ko'rsatkichlar davlat siyosati tomonidan to'g'ri boshqarilganda, mamlakat iqtisodiyoti uchun ijobiy natijalar berishi mumkinligi ko'rsatildi. O'zbekistonning moliya siyosati iqtisodiy o'sish, barqarorlik va raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega bo'lganligini tasdiqlovchi amaliy tahlillar amalga oshirildi.

Muhokama

Moliya siyosati mamlakatning iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonning moliya siyosati so'nggi yillarda iqtisodiy islohotlar orqali mustahkamlanib, iqtisodiy o'sishning sur'atlarini oshirishga, soliq tizimining shaffofligini yaxshilashga va tashqi investitsiyalarni jalb qilishga qaratilgan. Moliya siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri – davlat byudjetini samarali boshqarish va davlat qarzini to'g'ri yo'naltirishdir. Islohotlar natijasida iqtisodiyotda barqarorlik saqlanib qolmoqda va inflyatsiya darajasi nazorat ostiga olinmoqda. Shu bilan birga, davlat qarzini boshqarish mexanizmlarini yanada mustahkamlash zarurati mavjud. Tadqiqot natijalariga ko'ra, moliya siyosati orqali eksportni qo'llab-quvvatlashda sezilarli muvaffaqiyatlarga erishilgan. Tashqi savdoni rag'batlantirish, imtiyozlar va soliq imtiyozlarining eksportga ta'siri ijobiy natijalar berdi. Mamlakatning eksport salohiyatini oshirish va investitsiya muhiti yaratish uchun amalga oshirilgan chora-tadbirlar, iqtisodiy faollikni kuchaytirishga yordam berdi. Biroq, ushbu sohadagi o'sishni davom ettirish uchun boshqa sohalarda, masalan, texnologiyalarni rivojlantirish va raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha ham qo'shimcha chora-tadbirlar zarur. Shu bilan birga, O'zbekistonning moliya siyosati nafaqat iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, balki jamiyatning har tomonlama rivojlanishiga ham yo'l ochadi. Investitsiya va eksportni qo'llab-quvvatlash, iqtisodiyotni yanada barqarorlashtirish va ijtimoiy jihatdan ham foydalidir.

Xulosa

Mamlakatimizda moliya siyosatining amalga oshirilishi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, tashqi va ichki qarzlarni boshqarish, eksportni rag'batlantirish va moliyaviy tizimni mustahkamlashga katta ijobiy ta'sir ko'rsatdi. O'zbekistonning moliya siyosati nafaqat iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlash, balki jamiyatni yanada barqarorlashtirishga, ijtimoiy himoyani kuchaytirishga ham xizmat qilmoqda. Soliq islohoti, davlat qarzi boshqaruvi va pul-kredit siyosatidagi o'zgarishlar ijobiy natijalarga olib kelmoqda. Moliya siyosati orqali iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash,

inflyatsiyani boshqarish va iqtisodiy o'sishni davom ettirish uchun samarali va tizimli yondashuvlar zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 dekabrda "O'zbekiston Respublikasi moliya siyosatining 2018–2025 yillarga mo'ljallangan asosiy yo'nalishlari" to'g'risidagi farmoni.
2. Asimov, N. (2020). "Moliya siyosatining iqtisodiy o'sish va barqarorlikka ta'siri." *Iqtisodiyot va moliya jurnali*, 3(45), 12-20.
3. Gulomov, B., & Tashkentov, A. (2021). "Davlat qarzi boshqaruvi va uning iqtisodiyotga ta'siri." *O'zbekiston moliya institutining ilmiy maqolalari*, 15(4), 24-30.
4. OECD. (2022). "Economic Policy Reforms: Going for Growth 2022." OECD Publishing, Paris.
5. Markaziy Bank. (2023). "O'zbekiston Respublikasida pul-kredit siyosatining holati va istiqbollari." *Markaziy bank tahlili*.